

wtorek, 19.08.2025

20 sierpnia, środa Wspomnienie św. Bernarda, opata i doktora Kościoła

Bernard urodził się w rycerskim rodzie burgundzkim, na zamku Fontaines pod Dijon (Francja) w 1090 r. Jego ojciec, Tescelin, należał do miejscowej arystokracji jako wasal księcia Burgundii. Jego matka (Aletta) była córką hrabiego Bernarda z Montbard. Jako chłopiec Bernard uczęszczał do szkoły prowadzonej przez kanoników diecezjalnych w St. Vorles, gdzie ojciec Bernarda miał swoją posiadłość. Ojciec marzył dla syna o karierze na dworze księcia Burgundii. W Boże Narodzenie Bernardowi miało się pojawić Dziecię Boże i zachęcać chłopca, aby poświęcił się służbie Bożej. Kiedy Bernard miał 17 lat (1107), umarła mu matka. Zwrócił się wówczas do Maryi, by mu zastąpiła matkę ziemską. Będzie to jeden z rysów charakterystycznych jego ducha: tkliwe nabożeństwo do Bożej Matki.

Mając 22 lata wstąpił do surowego opactwa cystersów w Cîteaux, pociągając za sobą trzydziestu towarzyszy młodości. Niedługo potem również jego ojciec wstąpił do tego opactwa. Żywoty Bernarda głoszą, że wśród niewiast powstała panika, iż nie będą miały mężów, bo wszystko, co było najszlachetniejsze, Bernard zabrał do zakonu.

Nadmierne pokuty, jakie Bernard zaczął sobie zadawać, tak dalece zrujnowały jego organizm, że był już bliski śmierci. Kiedy tylko poczuł się nieco lepiej, wraz z 12 towarzyszami został wysłany przez św. Stefana, opata, do założenia nowego opactwa w pobliżu Aube, w diecezji Langres, któremu Bernard od pięknej kotliny nadał nazwę Jasna Dolina (*Clara Vallis - Clairvaux*). Jako pierwszy opat tegoż klasztoru otrzymał święcenia kapłańskie. Miał wówczas 25 lat. W tym opactwie pozostał przez 38 lat jako opat. Stąd też rozpowszechniał dzieło św. Roberta (+ 1110) i św. Stefana (+ 1134) przez założenie 68 nowych opactw, toteż słusznie nadano mu tytuł współzałożyciela zakonu cystersów. Bernard nadał mu bowiem niebywały dotąd rozwój w całej Europie. Co więcej, oprócz nowych kandydatów w szeregi jego synów duchowych zaczęli się zaciągać także zwolennicy reformy z wielu opactw benedyktyńskich.

Bernard był nie tylko gorliwym opatem swojej rodziny zakonnej. Zastąpił także jako myśliciel, teolog i kontemplatyk. Umiał łączyć życie czynne z mistyką. Mając do dyspozycji na rozmowę z Bogiem tak mało czasu w ciągu dnia, poświęcał na nią długie godziny nocy. Założył około trzystu fundacji zakonnych, w tym także cysterską fundację w Jędrzejowie. Wywarł wpływ na życie Kościoła swej epoki. Był jedną z największych postaci XII wieku. Nazwano go "wyrocznią Europy". Był obrońcą papieża Innocentego II. Położył kres schizmie Anakleta w Rzymie. Z polecenia Eugeniusza III ogłosił II krucjatę krzyżową. Napisał regułę templariuszy, zakonu powołanego w 1118 r. do ochrony pielgrzymów od napadów i stania na straży Grobu Chrystusa. Wyjednał także u papieża jej zatwierdzenie.

Bernard bardzo żywo bronił czystości wiary. Wystąpił przeciwko tezom Abelarda, znanego dialektyka, bardzo awanturczego i zbyt intelektualizującego prawdy wiary. Skłonił go do pojednania z Kościołem.

Bernard zasłynął także swymi pismami. Jest ich wiele: od drobnych rozpraw teologicznych, poprzez utwory ascetyczne, kończąc na listach i kazaniach. Z traktatów najważniejsze to: *O ?asce i wolnej woli*, *O stopniach pokory i pychy*, *Ksi?ga o mi?owaniu Boga*, *Pi?? ksi?g do papie?a Eugeniusza III*. Z jego kazań najpiękniejsze to komentarze do Pieśni nad pieśniami (1136) i *O Naj?wi?tszej Maryi Pannie*. Wśród listów zachował się także list do biskupa krakowskiego.

Bernard wyróżniał się także nabożeństwem do Męki Pańskiej. Na widok krzyża zalewał się obfitymi łzami. Bracia zakonni widzieli nieraz, jak czule rozmawiał z Chrystusem ukrzyżowanym. Dla wyrażenia swojej miłości do NMP nie tylko pięknie o Niej pisał, ale często Ją pozdrowiał w Jej świętych wizerunkach. Powtarzał wówczas radośnie *Ave, Maria!* Legenda głosi, że raz z figury miała mu odpowiedzieć Matka Boża na to pozdrowienie słowami: *Salve, Bernardzie!* Ikona często przedstawia go w tej właśnie

sytuacji. Nadzwyczajny dar wymowy zjednał mu tytuł "doktora miodopłynnego".

Zmarł w Clairvaux 20 sierpnia 1153 r. Do chwały świętych wyniósł go papież Aleksander III w 1174 roku. Doktorem Kościoła ogłosił Bernarda papież Pius VIII w 1830 roku. W osiemsetną rocznicę jego śmierci Pius XII w 1953 r. wydał ku czci św. Bernarda piękną encyklikę, zaczynającą się od słów *Doktor miodopłynny*. Bernard jest czczony jako patron cystersów, Burgundii, Ligurii, Genui, Gibraltar, Pelplina, a także pszczelarzy; wzywany jako opiekun podczas klęsk żywiołowych, sztormów oraz w godzinie śmierci.

W ikonografii Bernard przedstawiany jest w stroju cysterskim. Jego atrybutami są m.in.: księga, krzyż opacki, krucyfiks; Matka Boża z Dzieciątkiem, narzędzia Męki Pańskiej, pióro pisarskie, różaniec, trzy infuły u stóp, rój pszczeli, ul. źródło: brewiarz.pl